

Retningslinjer for autorisasjon og re-autorisasjon av besøkssenter nasjonalpark, våtmark, rovdyr, villrein og verdensarv i Norge

Innhold

1. Innledning.....	3
2. Formål.....	3
3. Målgruppe	4
4. Lokalisering og utforming	4
5. Utviklingsmidler og finansiering	5
6. Virksomheten	5
7. Oppfølging og kvalitetssikring.....	7
8. Merkevarer besøkssenter	7
9. Autorisasjon	7
10. Spesielle krav til enkelte typer sentre.....	7
10.1 Rovvilt	7
10.2 Våtmark.....	8
10.3 Nasjonalpark	9
10.4 Verdensarv.....	9
Vedlegg: Fastsatte autorisasjonskrav for besøkssentre.....	10

1. Innledning

Et besøkssenter nasjonalpark, våtmark, villrein, rovdyr eller verdensarv er for alle som ønsker informasjon om naturen eller kulturarven og søker aktiviteter basert på denne. Senteret presenterer nasjonale og internasjonale verdier ved et område eller tema, gir forståelse for hvorfor dette skal tas vare på og inspirerer til å ville lære om, besøke og oppleve natur og/eller kulturminner. Begrepet inkluderer besøkssenter nasjonalpark, rovdyr, villrein, våtmark og verdensarv.

Besøkssenter villrein er en variant av besøkssenter med et sett autorisasjonskriterier knyttet til kunnskapsinnhenting som kommer i tillegg til de kriterier som er beskrevet her.

Autoriserte sentre får en registrert merkevare som eies av Miljødirektoratet.¹

2. Formål

Besøkssentrene skal spre kunnskap og skape oppmerksomhet om sitt felt. De skal bidra til lokal, bærekraftig verdiskaping gjennom måten de drives på.

Det gjøres ved å:

- inspirere folk til å ville lære mer om senterets spesifikke fagfelt gjennom å tilrettelegge informasjon og gi dem gode opplevelser
- legge til rette for godt samspill med lokale interessenter for å utvikle bærekraftige aktiviteter utenfor og i verneområder

Videre skal besøkssentrene tilby natur- og/eller kulturminne opplevelser som gjør folk glad i naturen og kulturminnene. De skal være et knutepunkt for natur- og kulturminneveiledning, turinformasjon, næraktiviteter, attraksjoner og skal tilstrebe samhandling med andre lokale, bærekraftige virksomheter.

Sentrene skal

- arbeide for å sikre lokal forankring og ha en funksjon i lokalsamfunnet
- øke kunnskapen om området/temaet
- øke de besøkernes forståelse for naturområder, arter og kulturminner og inspirere til friluftsliv
- veilede besøkeren om hva han eller hun kan se, oppleve og gjøre i og rundt besøkssentret
- motivere til å bruke området på en måte som ikke forringer kvaliteten
- stimulere interesse for natur, naturvern og naturstudier og/eller kulturminner, kulturminnevern og kulturminnestudier og bidra med underlag for undervisning/skole
- gi kunnskap om hvordan menneskene har brukt og påvirket naturen
- være en attraksjon for bærekraftig reiseliv og spre kjennskap om regionens natur- og kulturkvaliteter og besøksmål som spiller på de samme bærekraftverdiene

¹ Pr 10.mars 2017 ikke avklart for besøkssenter verdensarv

3. Målgruppe

Sentrale målgrupper for sentrene er reisende (norske og utenlandske, både buss, bilturister og aktivitetsturister), lokalsamfunn (fra barnefamilier til pensjonister, samt næringsliv) og grunn- og videregående skole (lærere og deres elever).

4. Lokalisering og utforming

Aktører på lokalt, regionalt eller nasjonalt nivå kan ta initiativ til besøkssentre. Sentrene kan utformes etter ulike modeller, alt etter lokale/regionale behov og samarbeidsmuligheter.

Lokalisering

Et besøkssenter skal lokaliseres der det er definert et tilstrekkelig besøksgrunnlag, og der det er god infrastruktur og muligheter for positive ringvirkninger. Besøkssenteret skal være det viktigste informasjons- og formidlingspunktet for verne- og/ eller verdensarvområdet. Ideelt sett bør senteret lokaliseres i eller i nærheten av verne- og/eller verdensarvområdet slik at innfallsporten til det aktuelle området er tilgjengelig fra senteret. Unntaksvis kan et senter representere flere norske verne- og/eller verdensarvområder, eller ett område kan ha flere sentre dersom det har stort besøksgrunnlag eller består av geografisk adskilte delområder.. Lokaliseringen av senteret må aldri være slik at verneverdiene eller de framstående universelle verdiene (grunnlaget for innskrivning på verdensarvlisten) svekkes.

Lokal forankring

Besøkssenteret skal bidra til å utvikle lokalsamfunnet, og for de fleste senter vil det være viktig å knytte nettverk innen bærekraftig reiselivsutvikling. Etablering av besøkssenter skal inkludere en involverende prosess som sikrer lokal forankring. For verdensarvsenter forventes et særlig fokus på ansvar og deltagelse i senteret fra lokalbefolkninger.

Attraksjoner og aktiviteter

Ved lokaliseringen av et besøkssenter, skal mulighetene for å formidle, ta vare på eller utvikle lett tilgjengelige attraksjoner som natur- og kultursti, rasteplasser, utsiktspunkt og bærekraftige opplevelser utredes. Informasjon om tilbudene ved og i nærheten av senteret må være lett tilgjengelig og oppdatert for både nærbrukere og tilreisende. Utøvelse av vertsrollen har stor betydning for attraksjonsverdien.

Besøksstall

Forventet besøkstall skal være godt utredet/fundert, spesifisert på målgrupper, slik som skoleklasser, tilreisende grupper og/eller enkeltpersoner, lokale foreninger osv.

Utstilling og tilbud

Innhold i utstillinger, formidling og aktiviteter ved besøkssenteret skal utvikles i tråd med retningslinjer for merkevaren besøkssenter og hvis mulig ses i sammenheng med utformingen av selve bygget. ²

Samarbeid

Muligheter til samarbeid i lokalsamfunnet bør etterstrebes. I tillegg til samarbeid med lokal og regional forvaltning, foreninger, utdanningsinstitusjoner og særlig skoler, Private aktører skal også involveres, som reiseliv, lokale tilbydere av naturopplevelser og mat m.m. Andre

² Pr 10.mars 2017 ikke avklart for besøkssenter verdensarv

aktuelle samarbeidspartnere kan være etablerte museer eller knutepunkt for nasjonalparkforvaltningen vil være aktuelt der slike eksisterer.

Der forholdene ligger til rette for det skal sentrene samlokaliseres med relevante etablerte institusjoner som informerer om natur eller kultur, museer eller forvaltningsknutepunkt.

5. Utviklingsmidler og finansiering

Besøkssentrene kan få tilskudd til drift og utvikling gjennom tilskuddsordning som blir offentliggjort gjennom årlige rundskriv for tilskuddsordninger på regjeringen.no. Søknadsfrist 15. januar til Miljødirektoratet

Ordningen omfatter to kategorier tilskudd:

- A. Midler til daglig drift (grunntilskudd): Eks lønnsmidler til funksjoner som daglig ledelse, drift av utstilling i sesongen, husleie for kontorlokaler, lønn til kulturminne- eller naturveiledning og oppgaver definert gjennom autorisasjonen

Det økonomiske grunntilskuddet er det årlige driftstilskuddet til autoriserte besøkssenter som fastsettes i rundskrivet nevnt ovenfor. Hvor mye midler som tildeles over posten avgjøres i forbindelse med budsjettprosessen hvert år.

For besøkssenter verdensarv forutsettes minimum 40 % medfinansiering fra lokale og/eller regionale aktører og/eller inntjening på annen måte.

- B. Utviklingsmidler til utstillinger, formidlingsoppgaver og utvikling av et utvidet publikumstilbud.

Størrelsen på midler til utvikling avgjøres i forbindelse med de årlige budsjettprosessene.

6. Virksomheten

Enhetlig profil

Det skal bygges en enhetlig profil rundt besøkssentrene i Norge. Alle deler av senteret skal preges av kvalitet: utstilling, kulturminne- og naturformidling og veiledning, salg, verdiskaping, merking, tilrettelegging og vertskap.

Innhold

Virksomheten i og i tilslutning til besøkssenteret skal fokusere på å formidle naturvitenskaplige, natur- og kulturhistoriske, kulturelle og opplevelsesmessige verdier samt bærekraftig bruk av de natur- og kulturverdiene som skal ivaretas. Senteret skal fungere som en møteplass og være en motor i den lokale forankringen.

Karakter

Framstilling i utstillinger, seminar/kurs, formidling og veiledning skal være objektiv og faglig oppdatert, samtidig som den skal inspirere til å ville lære mer. Det skal være høy kvalitet på utstillinger, tilrettelegging og formidling. Oppfordring til friluftsliv og utendørs aktivitet skal være en sentral del av fremstillingen der det er naturlig.

Bemanning

Besøkssenteret skal ha en daglig ledelse og kvalifisert personell innen natur- og/ eller kulturminnefag, formidling/naturveiledning og utforming/tilrettelegging. Det bør være et mål å bygge opp et nettverk med relevant kompetanse som senteret ved behov knytter til seg for å sikre et spenn i fagkompetanse. Senteret kan inngå avtaler om samarbeid med relevante institusjoner eller organisasjoner el.l. Bemanningen ved det enkelte senteret skal tilpasses type besøkssenter og gjeldende økonomiske rammer.

Åpningstider

Besøkssenteret skal ha åpningstider tilpasset publikums behov i det aktuelle området. Det er satt krav om minimum åpningstid på 1 000 timer fordelt på minst 150 dager. For sentre med begrenset åpningstid bør det utredes hvordan besøkende kan få dekket sitt behov for informasjon om området, ved eksempelvis nærliggende turistkontor/ reiselivsbedrifter eller ulike former for ubetjent informasjon utendørs.

Inngangsbillett

Besøkssenteret bør, så langt det er mulig, tilby gratis inngang til informasjon som gjelder verneområder, naturarv, og naturvitenskapelig formidling knyttet til de respektive emnefelt. Betaling kan tas for tjenester som særlig tilrettelagte utstillinger, filmvisning, guidede opplevelser, kurs o.l. Det skal være gratis tilgang til enkel men grunnleggende informasjon om verdensarv, verneområder og internasjonale konvensjoner. Denne skal være tilgjengelig også utenfor senterets åpningstid eks utendørs informasjon eller i senterets inngangsparti el.l

Årsprogram

Besøkssenteret skal kunngjøre et program for året med temadager, foredrag, turer m.m. Aktivitetene kan tilbys i samarbeid med andre interessenter. Senteret skal stå som hovedansvarlig arrangør av alle poster i programmet og har hovedansvaret for å markedsføre programmet.

Aktiviteter ute

Besøkssenteret skal tilby naturveiledning utendørs og tilrettelegge for barnefamilier i sitt nærmiljø. For verdensarv skolebarn spesielt. Det skal fra besøkssenteret tilrettelegges natur- og ev. kultursti gjerne i samarbeid med lokale lag og foreninger.

Servering

Mat og servering er viktig del av det totale servicetilbudet og opplevelsen ved et besøkssenter. Sentrene bør samarbeide med lokale aktører om et slikt tilbud, alternativt vurdere hvorvidt det kan vises til gode serveringssteder i nærområdet. Salg av lokalprodusert mat og drikke bør tilstrebes.

Virksomhetsplan og rapport

Alle besøkssenter skal ha en virksomhetsplan. Den skal si noe om planlagte aktiviteter i autorisasjonsperioden og inneholde en mer detaljert plan for planlagte aktiviteter og opplegg for det kommende året.

Virksomhetsplanen skal legges til grunn for årlig rapportering til myndighetene og danne grunnlag for myndighetenes dokumentering av måloppnåelse.

7. Oppfølging og kvalitetssikring

Daglig leder har ansvar for at virksomheten i besøkssentret følges opp og utvikles i tråd med de nasjonale retningslinjene. Besøkssenteret bør organisere seg slik at det til enhver tid har den kompetanse som kreves samt at de aktivt benytter seg av det nasjonale kompetansenettverket for autoriserte besøkssentre. Senteret skal ha et kvalitetsnettverk med kompetanse på senterets faglige tema, natur- og kulturminneformidling og fysisk utforming.

Miljømyndighetene skal regelmessig gjøre en vurdering av kvaliteten på besøkssentrene basert på innleverte rapporter og evalueringer. Det skal minimum gjennomføres én kvalitetsgjennomgang av senteret i regi av Miljødirektoratet (og Riksantikvaren for verdensarv) i løpet av autorisasjonsperioden.

Det skal gjennomføres årlige samlinger for alle autoriserte besøkssentre. For verdensarvsteder hvor kulturminneverdier er grunnlaget for verdensarvstatusen kan det være aktuelt, der det er relevant, at senteret deltar på tilsvarende samlinger innenfor museumsnettverket.

8. Merkevarer besøkssentre

Det er utviklet en felles merkevare med krav til kvalitet og identitet for alle sentre.³ Merkevarer skal være beskyttet og kun være knyttet til autoriserte besøkssentre.

Miljødirektoratets kvalitetssikring av sentrene, deres utstillinger og aktiviteter skal knyttes til merkevarer. Riksantikvaren avklarer bruken av verdensarvsymbolet til profilering av autoriserte besøkssentre verdensarv.

9. Autorisasjon

Et senter vil bli autorisert for fem år av gangen dersom ikke annet er oppgitt. Utlysning og søknad om autorisasjon tilrettelegges gjennom søknadssenteret til Miljødirektoratet på <https://soknadssenter.miljodirektoratet.no/>.

Søknaden skal inneholde opplysninger om hvordan senteret oppfyller kravene som stilles for autorisasjon, inkludert budsjett og virksomhetsplan.

Autorisasjonsordningen presenteres i søknadssenteret og det må søkes via søknadssenteret.

10. Spesielle krav til enkelte typer sentre

Rovdyr-, våtmarks-, nasjonalpark- og verdensarvsentre har følgende tilleggskrav:

10.1 Rovvilt

Målet med opprettelsen av besøkssentre r rovdyr er å formidle et totalt og objektivt bilde av økologi, forvaltning og konflikt knyttet til de norske rovdyrartene. Sentrene har et spesielt ansvar for informasjon om nasjonal politikk og belysing av det regionale og totale konfliktbildet.

³ Pr 10.mars 2017 ikke avklart for besøkssentre verdensarv

Et besøkssenter for rovdyr skal:

- formidle kunnskap om de norske rovdyrartene
- informere om rovdyrforvaltningen i Norge og sette dette i et internasjonalt perspektiv
- tilpasse informasjonen til målgruppene, og ha aktivitet rettet mot skoler, organisasjoner, bygdelag med mye konflikt, områder der rovvilt er nytt, etc.
- drive utviklingsarbeid knyttet til presentasjon, pedagogisk opplegg og konflikthåndtering og dokumentere hvordan de vil samarbeide med andre sentre i samme kategori
- kunne utføre nasjonale oppgaver og fungere som nasjonale koordinatorene innenfor temaet
- kunne velge fokus ut fra regionale forskjeller, som hvilke rovviltarter som er mest aktuelle, hvilke konflikter som er mest gjeldende, målgruppe og tid på året

Senteret må ha en anbefaling om autorisasjon fra rovviltneemnda i den aktuelle regionen.

10.2 Våtmark

Målet med opprettelsen av besøkssentre for våtmark er å skape bevissthet om, og forståelse for, verdien av våtmark, herunder å formidle kunnskap om ivaretagelse av våtmarksområder generelt og Ramsarområder spesielt.

Definisjonen av våtmark følger Ramsarkonvensjonen og inkluderer våtmarker fra fjell til hav.

- Innlandet: sumper, innsjøer, torvmyrer, skogdekkede våtmarker, grotter og elver.
- Kyst og kystnære områder: korallrev, laguner, fuglefjell.
- Menneskeskapt våtmarker: reservoarer, dammer, fiskedammer, rismarker og annet.

Et besøkssenter for våtmark skal:

- være plassert i tilknytning til et våtmarksområde
- informere om Ramsarkonvensjonen nasjonalt og globalt
- informere om verdien av naturtypen våtmark i et nasjonalt og globalt perspektiv, med hovedvekt på det nasjonale
- informere om norske Ramsarområder og andre vernede våtmarker
- informere om lokale våtmarksområder
- arrangere aktiviteter og arrangementer med tilknytning til våtmarksområdet eller innenfor våtmarksrelaterte tema
- bistå miljøforvaltningen med gjennomføring av tiltak som omfatter formidling av våtmark
- markere verdens våtmarksdag
- bidra til overvåking og tilrettelegging i våtmarksområder der dette er relevant

Senteret må ha en anbefaling om autorisasjon fra relevant kommune og fylkesmann.

10.3 Nasjonalpark

Målet med opprettelsen av et besøkssenter nasjonalpark er å formidle kunnskap om nasjonal og internasjonal natur og bidra til forståelse for vern av naturverdier og biologisk mangfold.

Besøkssenter nasjonalpark skal spesielt formidle informasjon og kunnskap om nasjonalparken og de verneområder de er knyttet til. Videre skal sentrene informere om allemannsretten og motivere til miljøvennlig og bærekraftig friluftsliv. Sentrene skal fungere som en åpen dør til natur og naturopplevelser og bidra til å skape begeistring og ansvarsfølelse for naturen.

- Sentrene skal informere om betydningen av naturvern i Norge.
- Sentrene forutsettes å ha et nært samarbeid med verneområdestyret og nasjonalparkforvalteren i de områdene der ordningen er etablert.
- Opplevelsesmulighetene i nasjonalparken/e og i randsonene til disse skal presenteres ved senteret.
- Utstilling og informasjon skal stimulere de besøkendes egen aktivitet i naturen.
- Det bør være lett tilgjengelig og godt presentert informasjon om friluftsliv, stinett og turhytter med utgangspunkt i senteret, i nærheten av senteret, eller i tilknytning til nasjonalparken(e), med tilliggende verneområder.
- Sentrene skal installere og ta i bruk relevant felles informasjon om alle landets nasjonalparker og ev. andre felles tema, som utarbeides sentralt.
- Det skal tilstrebes samarbeid mellom sentrene, for å kunne utvikle felles pedagogisk metodeverktøy, temastillinger o.l.
- Sentrene bør arbeide aktivt for å få til et samarbeid med relevante forskningsmiljø og prosjekt.

Ved autorisasjon og re-autorisasjon av besøkssenter nasjonalpark forutsettes det et positivt vedtak fra vernemyndighet og kommune.

10.4 Verdensarv

Målet med opprettelsen av et besøkssenter for verdensarv er å spre kunnskap og skape oppmerksomhet om de framstående universelle verdiene til norske verdensarvområder, gi forståelse for hvorfor disse skal tas vare på og sette den norske verdensarven inn i et internasjonalt perspektiv. Sentrene skal bidra til at verdensarven har en funksjon for lokalsamfunnet i tråd med forpliktelsene i verdensarvkonvensjonen.

Tydelig formidling skal bidra til god besøksforvaltning, gode opplevelser og styrket ivaretagelse av verdensarven. Sentrene skal bidra til lokal, bærekraftig verdiskaping gjennom måten de drives på og styrke den lokale forankringen av verdensarv arbeidet.

Med målsetting å;

- øke kunnskapen om verdensarvkonvensjonen og forpliktelsene som følger av en verdensarvstatus
- sette betydningen av nasjonal og stedlig verdensarv inn i en internasjonal kontekst
- øke kunnskapen om verdensarvområdet og grunnlaget for innskrivningen på verdensarvlisten

- øke besøkernes forståelse av stedet/området og verdiene det representerer
- inspirere og veilede de besøkende om hva man kan se, oppleve og gjøre i og rundt verdensarvsenteret og hvordan ferdes og opptre i området på en måte som ikke forringer verdensarvverdiene
- stimulere til interesse for bruk av kultur- og naturarven i undervisning i skolen
- være en møteplass som støtter opp om lokalsamfunnets aktiviteter og innsats for verdensarven fra småbarn til pensjonister
- støtte opp om verdensarvkoordinator og forvaltningsarbeid knyttet til oppfølging av verdensarven
- samarbeide med lokale/regionale organisasjoner, foreninger og næringsliv som formidler relevante kvalitetsprodukter

skal et besøkssenter for verdensarv;

- formidle informasjon om verdensarvkonvensjonen og verdensarv globalt og nasjonalt
- sekundært kunne bidra til formidling og informasjon om øvrige Unesco-konvensjoner (herunder konvensjonen om vern av undervannsarkeologien, konvensjonen om beskyttelse av kulturminner i væpnet konflikt og konvensjonen om vern av immateriell kulturarv)
- henvende seg med tilbud til ulike grupper basert på alder, interesser mv. Det bør legges spesiell vekt på å bygge opp lokal vertskapskompetanse. Tilbudet skal inngå i aktivitetsplanen.
- eventuelt samarbeid med en frivillig(e) organisasjon(er) om aktiviteter og bruk av lokalene skal dokumenteres, gjerne ved samarbeidsavtaler.
- for grunntilskudd innhente medfinansiering fra lokalt og/eller regionalt nivå, og/eller inntjening på annen måte, minimum 40 %. (forutsetning for tilskudd)
- ha ansatt/-e ved senteret som holder seg oppdatert mht de viktigste nyheter knyttet til konvensjonen (jf nyheter på <http://whc.unesco.org/>)
- årlig markere den internasjonale verdensarvdagen (18. april), datoen for konvensjonens tilblivelse (16. november) og/eller innskrivningsdato for eget område.

Autorisasjonsordningen for verdensarvsentre vil bli evaluert med hensyn til om den når sitt formål, senest fem år fra ikrafttredelse.

Vedlegg: Fastsatte autorisasjonskrav for besøkssentre

Tema	Krav
<i>Informasjonsansvar</i>	Sentrene skal ha informasjonsansvar for en eller flere nasjonalparker, et eller flere verdensarvområder eller steder, og/eller for arter eller naturtyper som er truet, som Norge har spesielt ansvar for eller ønsker å informere spesielt om.

	Sentrene skal informere om de andre autoriserte besøkssentrene i Norge, om norske verneområder og naturmangfold generelt, samt om den norske verdensarven.
	Sentrene skal informere om relevante internasjonale konvensjoner og sette sitt tema/område inn i en internasjonal sammenheng.
	Informasjonen i de tre punktene over forutsettes å være en sentral, integrert del av senterets virksomhet i hele senterets åpningstid
	Senteret skal bruke gjeldende offisiell merkevare for besøkssenter. ⁴
<i>Informasjonsinnhold</i>	Innhold i utstillinger, formidling og aktiviteter ved besøkssentre skal bygge på områdets/arters verneverdi eller egenart, eller verdensarvområdets fremragende universelle verdier (grunnlaget for verdensarvstatusen).
	Senteret skal fokusere på å formidle natur- og/eller kulturminneverdier/historiske og opplevelsesmessige verdier knyttet til verdensarvstedet, området eller artene det informerer om.
	Framstilling i utstillinger, seminar/kurs, formidling og veiledning skal være objektiv, faglig korrekt og oppdatert, samtidig som den skal inspirere til å ville lære mer. Det skal være høy kvalitet på utstillinger, tilrettelegging og formidling.
	Det skal informeres om relevante opplevelsesmuligheter med utgangspunkt i senteret eller i nærhet av senteret som friluftsliv, stinett og andre aktivitetstilbud.
<i>Utstilling</i>	Innendørs utstillinger skal så langt det er mulig være universelt utformet.
	Det skal være gratis tilgang til enkel men grunnleggende informasjon om verdensarv generelt, den norske verdensarven og det særskilte områdets verdensarvverdier, og hvordan man opptrer i verdensarven. Målsettingen er at denne skal være tilgjengelig også utenfor senterets åpningstid eks utendørs informasjon eller i senterets inngangsparti el.l.
	Sentrene bør ha tilgjengelig utendørs informasjon om natur- og kulturminneverdier, tur- og opplevelsesmuligheter i nærområdet.

⁴ Pr 10.mars 2017 ikke avklart for besøkssenter verdensarv

<i>Kvalitetssikring</i>	Utstilling, informasjonsmateriell og formidling må kvalitetssikres av fagpersoner. (av Miljødirektoratet og/eller Riksantikvaren)
<i>Aktiviteter</i>	Sentrene bør tilby et regelmessig og variert program med temadager, foredrag, turer osv. Aktivitetene kan utarbeides og gjennomføres i samarbeid med lokale lag og organisasjoner.
<i>Veiledning</i>	Alle sentre skal tilrettelegge for barn og unge, samt barnefamilier i sitt nærmiljø. Senteret skal gi veiledningstilbud til skoleklasser og barnehager. Der relevant, og mulig, skal det fra besøkssenteret tilrettelegges natur- og evt. kultursti.
	Tilbud til skoler skal vises fram gjennom den naturlige skolesekken på nettstedet www.naturesekken.no . eller kulturelle skolesekken på http://www.denkulturelleskolesekken.no
<i>Åpningstid og bemanning</i>	Senteret skal være åpent for besøkende minst 1000 timer spredd over minst 150 dager og skal bemannes ut fra dette.
	Det skal dokumenteres hvordan senteret sikrer at det har kvalifisert personell innen natur- og/eller kulturminnefag og formidling/veiledning.
<i>Miljøansvar</i>	For nye bygninger og tilbygg skal man så langt det er mulig velge miljø- og energivennlige løsninger. Nybygg skal være godt tilpasset omgivelsene og ikke påvirke miljøverdier negativt.
	Senteret skal etterstrebe å oppfylle og ha godkjente sertifiseringsordninger definert for bærekraftige bedrifter eks Green travel, Miljøfyrtårn og/eller Norsk økoturisme.
	Sentrenes aktiviteter og tiltak som berører verneverdige og fredete kulturminner og/eller naturvernområder skal foregå i samsvar med vernebestemmelser og godkjent forvaltningsplan.
<i>Lokal forankring</i>	Senteret skal dokumentere hvordan lokal forankring sikres. Eventuelt samarbeid med en frivillig(e) organisasjon(er) om aktiviteter og bruk av lokalene skal dokumenteres.
<i>Nettverk og kompetanseutvikling</i>	Senteret skal delta med ansatte og ansvarlige på kurs og nasjonale nettverkssamlinger arrangert av Miljødirektoratet.
<i>Bærekraftig reiseliv</i>	Senteret skal samarbeidet med lokalt/regionalt reiseliv, inkludert regionalt/lokalt reisemålsselskap dokumenteres.
<i>Rapportering</i>	Sentrene skal levere budsjett og virksomhetsplan etter mal utarbeidet av Miljødirektoratet.

	Sentrene skal levere årsrapport og revidert regnskap for virksomheten.
	Sentrene skal rapportere nøkkeltall som besøkstall, aktiviteter og veiledning e.l., resultater fra brukerundersøkelser og evt. evalueringer av innhold og aktivitet ved senteret.
	I samsvar med bevilgningsreglementets § 17 kan departementet, direktoratene eller Riksrevisjonen iverksette kontroll med at midlene er benyttet i samsvar med forutsetningene.

Versjon av november 2019